

Perspektive domžalske komune

Razgovor s predsednikom komune tov. Francem Avbeljem-Lojkom

Predsednik domžalske komune, narodni heroj tovariš Franc Avbelj - Lojko, se je rad odzval vabilu, da bi za naše bralce odgovoril na nekatera vprašanja o problemih in nalogah ljudskega odbora domžalske komune. Naš sodelavec Janko Cotman mu je zastavil naslednja vprašanja:

»Kakšne so bistvene razlike novega ljudskega odbora od ljudskega odbora bivše mestne občine?«

Odgovor: »Struktura sedanje domžalske komune je precej drugačna od strukture bivše mestne občine. Nov ljudski odbor je prevzel v upravljanju razen bivše mestne občine Domžale še nekdanje občine Lukovico in Blagovico, ter del bivših občin Radomlje in Trojane. Po gospodarski moči in po obsegu je naša komuna ena največjih med komunami nekdanjega ljubljanskega okraja, saj obsega nad 13.000 ha površine, kjer živi okrog 17.000 prebivalcev. S pritegnitvijo omejenih občin, ki so v pretežni večini izrazito kmečkoga značaja, je dobilo gospodarstvo nove komune močan poudarek tudi na kmetijstvu. Vsled tega bo moral nov ljudski odbor precej prispevati k vsklajevanju razvoja in pravičnosti sorazmerju med industrijo, ki je zelo močno razvita, in kmetijstvom.

Franc Avbelj - Lojko

Na območju komune bo osnovanih 22 krajevskih odborov.

Tudi načelo: Kolikor več svetov — toliko bolj množično bo sodelovanje volilcev pri upravljanju komune, smo vzeli za resno in nujno. In prav zaradi tega se je ljudski odbor odločil za ustanovitev desetih svetov, ki so že izvoljeni, od katerih pa bodo v kratkem vsi pričeli z delom.

Nadalje se je ljudski odbor odločil, ustanoviti tudi štiri občinske pisarne, ki bodo imele svoj sedež v Radomljah, Lukovici, Blagovici in na Trojanah, kar je za prebivalce v oddaljenih krajih zelo ugodno.

»Tovariš predsednik, kot je videti, nimate še vseh uslužbencev, predvsem ne z višjo šolsko izobrazbo. Kako boste to rešili?«

uslužbencev v državni upravi izenačile s plačami uslužbencev v podjetjih. Menim, da takšne težave nimamo samo v Domžalah.

Za naše uslužbence smo že zgradili nov stanovanjski blok z več stanovanji, v katerega so se prvi že vselili. Sedaj gradimo še en blok za uslužbence komunalne uprave in za uslužbence zdravstvenih ustanov.

»Kakšne so perspektive novega ljudskega odbora glede komunalne dejavnosti?«

»Na območju Domžal in okolice je industrija zelo močno razvita. Imamo nekaj zelo velikih podjetij, kakor »Induplati«, »Papirnico na Količevem«, »Toko«, »Mlinostroji«. Vsa ta podjetja ustvarjajo nad štiri milijarde dinarjev

narodnega dohodka letno. S tem ima torej domžalska komuna sijajne pogoje za svoj nadaljni razvoj, kakor tudi za potrebne komunalne gradnje.

Potreb po komunal. gradnjah pa je v naši komuni zelo veliko. Še prav posebno s priključitvijo ostalih nekdanjih občin so se v teh krajih pokazale potrebe po gradnjah novih šolskih poslopj in za dograditvijo vodovodov. Pa tudi ostale komunalne gradnje v teh krajih so precejšnje.

Za prvo, važnejše komunalno delo smo se odločili za zgraditev novega šolskega poslopja v Zlatem polju, znanem partizanskem kraju. Za to imamo že odobrene potrebne načrte in pripravljen denar. Pred kratkim je bila v Ožbaldu dograjena nova šola, ki je bila 18. septembra letos izročena svojemu namenu. Vendar pa nam je za zaključna dela zmanjkalo nekaj finančnih sredstev, ki pa jih bo moral ljudski odbor čimprej zagotoviti.

V Domžalah bi želeli urediti cestno kanalizacijo in zgraditi vodovod, pa tudi ulice in ceste bi radi čimprej uredili. Nadalje nameravamo v Domžalah zgraditi večjo trgovsko hišo v središču mesta. Ravno tako bi želeli z nadaljevanjem in dograditvijo regulacije Kamniške Bistrice, ki ob hujšem dežju neprestano grozi s poplavamami itd.

Želel bi poudariti še to, da so dosedanjí upravni prostori ljudskega odbora v upravni stavbi pretesni. Prav tako je tudi podružnica socialnega zavarovanja stisnjena v neprimernih prostorih. Zaradi tega

je nujno premestiti Dom onemoglil iz Domžal v drug primernejši kraj.

Vsa ta dela, ki sem jih naštel — vseh potreb niti naštel nisem — bodo vsekakor terjala precejšnje investicije. Povsem jasno je tudi, da vseh del hkrati ne bomo mogli izvršiti.

Panorama Domžal

Ob Tednu matere in otroka

Omogočimo najmlajšim prijetne počitnice

V južnem delu istrskega polotoka, le nekoliko kilometrov pred Pulo, leži prijazna ribiška naselbina — Fažana, ki je ob enem izhodiščna luka za otoke Brioni.

Fažano si je Kranj izbral za svoje bodoče letovišče za otroke — zdravstvene kolonije in taborjenja. Ta kraj zato, ker je v tem predelu podnebje, ki Gorenjcem najbolj prija, brez neznosne obmorske poletne vročine in z najmanjšimi poletnimi padavinami v severnem Jedranu, kar nam dokazujejo dolgoletna meteorološka opazovanja.

V lanskoletnem Tednu otroka je bil pri Občinskem ljudskem odboru v Kranju osnovan Sklad za varstvo in zaščito otroka, v katerega so domače tovarne in podjetja prispevali okrog 3.800.000 dinarjev, s katerimi sta nakup predvidenega posestva v Fažani in preureditev vile omogočena.

Preko letošnjega poletja je kranjsko Društvo prijateljev mladine, skupno s taborniško

organizacijo, organiziralo prvo večje letovanje — taborjenje ob morju. V prekrasem borovem in cipresnem gozdičku — naravnem parku, je stalo 46 šotorov, v katerih je v štirih izmenah taborilo skoro 450 tabornikov. Taborišče, ki je v prijetni senci, loči od obale okrog 60 m široka in 300 m dolga ravnica, uporabna za razna igrasča, sama obala pa je s svojo plitvino skoro 50 m od obale, imenitno kopališče tudi za najmanjše. Edini nedostatek — pomanjkanje vode v neposredni bližini — je z razmeroma majhnimi stroški, možno rešiti z napeljavo vodovoda. Ta prostor bi se v bodoče uporabljali za taborjenja zdravih otrok, ki si želijo oddiha ob morju.

Združitve zdravstvene kolonije in taborjenj v enem kraju, prostorno primerno ločeno, kot je to naravnost idealno v Fažani, ima mnogo prednosti; vzgojne, ker je hkrati v istem kraju zbranih več vzgojiteljev in pedagoških delavcev, ekonomske pa pri večjem številu omogočajo lažje in cenejše oskrbovanje.

Potrebno je, da iz dosedanje prakse vsakoletnega menjavanja krajev letovanja, s plače-

vanjem, preidemo na stalno letovišče in prostor stalnih taborov. Vsakoletni, tudi investicijski stroški, bi se s tem znatno zmanjševali, kar bi vsekakor tudi pocenilo letovanja ali taborjenja sama. Lastni dom za stalna letovanja zdravstveno ogroženih otrok, nam omogoča letovanje tudi spomladi in v jeseni, ne pa samo v času šolskih počitnic.

Oddaljenost Fažane naj nas ne moti. Nekoliko daljša vožnja po železnici je s prevozom od Vodnjana (5 km) ali Pule (7 km) neprimerno cenejša, kakor pa daljši avtobusni prevoz v katerikoli drugi obmorski predel zapadne Istre, ne glede na že omenjene klimatske prednosti in pogoje okrog Brionov.

Ob letošnjem Tednu otroka je želeli in bi bilo prav, da se prav vsi: tovarne, velika in mala podjetja, zadruga, obrtniki in zasebniki spomnijo Sklada za varstvo in zaščito otroka ter s prispevki omogočijo nabavo opreme za zdravstveno kolonijo in taborjenje. Ti prispevki se nam bodo najbogatejše obrestovali, saj so namenjeni našim otrokom, ki so in morajo biti skrb nas vseh.

V Cerkljah bodo prvič praznovali

Občani Cerklj bodo od 2. do 8. oktobra praznovali svoj občinski praznik, ki je pravzaprav vezan na velik dogodek, na napad na Cerklje, ki je bil 4. oktobra leta 1944.

Ze dan pred začetkom praznovanja bodo odkrili v Praprotni polici spominsko

ploščo partizanskim kurirjem, ki so žrtvovali svoja življenja za našo svobodo, ko so zgoreli v kurirskem bunkerju, katerega je zažgal sovražnik. 2. oktobra bodo v Zalogu odkrili spominsko ploščo komandantu II. bataljona Slandrove brigade — Judu, — ki je padel v borbi s črno roko. Isti dan bo v Sidražu odkrite tudi spominske plošče partizanov Tršu in še nekaterim domačinom, katerim so vzeli mlada življenja domači izdajalci, beglogardisti.

Skozi ves teden pa bodo v Cerkljah razne prireditve. Tako bodo predvajali v Združenem domu dva jugoslovanska filma »Ešalon dr. M.« in »Bila sem močnejša«, v okviru Ljudske univerze bo predavanje o sadjarstvu združeno s predvajanjem ozkega filma, občinska gasilska zveza bo tudi združeno s predvajanjem nekaterih filmov pokazala občanom prvo pomoč in reševanje požarov. KUD Cerklje bo imel slavnostno akademijo, medtem ko bodo v petek gostovali slovenski književniki, ki bodo imeli popoldne literarni večer za šolsko mladino, zvečer pa za odrasle, v soboto pa bodo gostovali Fantje na vasi z večerom partizanskih in narodnih pesmi.

V nedeljo bo že zgodaj zjutraj budnica, nato slavnostna seja občinskega odbora, zatem povorka in prireditve Avto-moto društva. Po povorki pa bo velika slavnost z zaključnim govorom in nato partizanski miting, na katerem bodo sodelovali tudi Fantje na vasi.

Lepo je bilo v Cerkljah

»Kmetijski dan« je uspel

Preteklo nedeljo je bil za cerkljansko občino pomemben dan in hkrati praznik. Kmetijske zadruge iz Velesovega, Cerklje, Zaloga in Brnikov so priredile kmetijski dan, ki je lahko rečemo, uspel.

Organizirali so živinorejsko razstavo, sadjarsko, čebelarstvo in poljedelsko, ki so pokazale, da se v cerkljanski občini lotevajo, čeprav še ne povsod, načrtega kmetovanja. Razstave si je ogledalo precej ljudi, ki so prihitali v nedeljo v Cerklje iz bližnje okolice pa tudi iz Kranja. Prišli so tudi gostje, med njimi France Popit, član Izvršnega sveta LRS, Tone Hafner, predsednik OZZ Kranj, sekretar

OO SZDL Zvonka Lesjak in drugi. Razstavo je otvoril predsednik cerkljanske občine, pohvalila pa sta organizatorje in jim dala pobude za nadaljnje delo predsednik cerkljanske občine Janez Močnik in predsednik OZZ Kranj Tone Hafner.

KMEČKA OHCET

Niž manj pomembna, vsaj občani so ji posvetili prav tako pozornost kot razstavam, je bila kmečka ohceta. Okoli 9. ure se je že zbralo pred združenim domom precej voz, zapreženih z iskriimi konji. Starešina je bil na mestu in nato — v galop. Bala, ženin in nevesta s spremstvom, so obiskali vse okoliške kraje in se utrujeni vrnili okoli dveh popoldne spet v Cerklje. — Lepo je bilo.

Predstavniki OLO Kranj v Beljaku

V sredo je odpotovala v Beljak, na čelu s predsednikom OLO Miranom Košmeljem, 5-članska delegacija. Med 5-dnevnim bivanjem v Avstriji se bodo predstavniki OLO Kranj razgovarjali s predstavniki Koroške deželne vlade in koroškimi kmeti o možnostih pašnih in nekaterih obmejnih planinah in sicer Blekova planina, Crni vrh, Mikulka, Jepica in drugih.

Sedanji obisk je le nadaljevanje že začetih razgovorov bivšega OLO Radovljica v smislu Gleichenberškega sporazuma.

Dogovorili se bodo, kateri kmetje bodo lahko pasli na posameznih planinah. Določeno bo tudi število glav živine, katero bodo lahko prignali čez mejo.

Še nekaj za . . .

Razen številnih manjših prireditev v »Tednu matere in otroka«, ki bo od 2. do 9. oktobra, bo Mestno gledališče z Jesenic v teh dneh razveselilo naše najmlajše s »Trnjulci«. 5. oktobra jo bo uprizorilo doma, 6. v Loku, 7. v Kranju in 8. v Trzinu.

Pripravljalni odbori v komunah pa bodo s sodelovanjem šolskih vodstev poskrbeli, da bodo na vseh šolah rodiljski sestanki. Tu se bodo starši razgovarjali z učitelji o vzgoji otrok.

OBRAZI IN POJAVI

Odkrito povedano

Da se razumemo: prav nič nimam proti človeku, ki dela tisto kar misli. Če je torej nekdo veren, naj hodi v cerkev. Po Ustavu mu je zagotovljena svoboda veroizpovedi in opravljanja verskih obredov. To ne pomeni, da ne bi mogel biti tak človek dober državljan, skratka, dober človek.

Zato ne pomeni, če napišem, da je verska vzgoja poneumljanje ljudi, da sem sovražnik vseh tistih, ki verujejo v nekaj, v kar jaz ne verujem. In obratno: tudi cerkev ne bi smela smatrati, da se je treba biti proti vsemu, kar ni cerkvenega. Vendar žal večkrat tako smatra. Primer homškega »žeganja« cerkvenih orgel, je dovolj zgovoren dokaz.

Tu namreč ne gre za to, kdo bo koga. Tu je bitka že zdavnaj odločena in jaz pri tem nisem ne kriv ne dolžan. Koliko časa bo trajal proces osveščanja naših delovnih ljudi, zavisli le še od aktivnosti naprednih sil.

Brez slepomišljenja lahko povemo, da je religija, kot ideologija fevdalizma preživela in da je cerkvena, jezuitska morala, dvojnična. Sedaj gre za to, da se uveljavijo, hkrati z uveljavljanjem novih, socialističnih odnosov med ljudmi, tudi nove socialistične moralne norme. In vse napredne sile, ves naš demokratični mehanizem družbenega upravljanja, vsa naša podjetja, ustanove, kulturne institucije, vse to mora doprinesti svoj delež k osveščanju našega človeka.

Zal pa vedno ni tako. Mnoga podjetja je »svobodna konkurenca« (boj za prigrabljajenje čim več denarja) pripeljala tako daleč, da ne ločijo več kaj je prav kaj pa ni, kaj se socialističnemu podjetju spodobi in kaj ne. S svojimi postopki večkrat sama sebi izpodkopavajo družbeno osnovo, pljujejo v lastno skledo.

Evo primera: kranjski »Putnik« je pred mesecem razposlal vsem župnijam v okraju pismo, v katerem prosi župnike, naj agetirajo med svojimi verniki za izlet na Sveto goro, ki bi ga priredil »Putnik« 15. avgusta. Torej v največji sezoni, ko so naši delovni kolektivi, ki so želeli prirediti kak turistični izlet, čakali na avtobuse tudi po 14 dni in celo po tri tedne, se vendarle najdejo prevozna sredstva — da uporabim stare besede — za poneumljanje ljudi.

Zakaj? Ko smo vprašali šefa »Putnika« v Kranju zakaj, nam je odgovoril, da pač zato, ker bi izlet vrgel 50 tisočakov čistega!

Dobro premislimo o tem primeru in prav bi bilo, da se ob njem nekaj naučimo.

Drugi primer: v Bohinju je bila pred dvema tednoma velika verska svečanost. V redu! Zelo čudno je sicer, da so bile vse priprave na to slovesnost popolnoma tajne. To da slutiti, da namenit niso bili ravno najbolj iskreni.

Zelo čudno pa je — in s tem se sedaj organizatorji tega slavlja radi pobahajo — da je bil ta dan v Bohinju za organista sam rektor Akademije za glasbo v Ljubljani prof. Janko Ravnik.

Dobro, če bi bil to le prof. Janko Ravnik, a on je hkrati tudi rektor Akademije za glasbo! On zavzema nek vidnejši družbeni položaj. In prav ta družbeni položaj je dal svojo »težo« njegovemu javnemu nastopu v Bohinju.

Smatram, da je družba, ki daje človeku določen, vidnejši družbeni položaj, upravičena zahtevati od njega, da ta položaj ne uporablja proti njenim interesom.

ABC

Posezonska meditacija na Bledu

Smo v posezonskem času... Oblaki čedalje bolj vztrajno prekrivajo nebo... Jesen postaja vsiljiva... Živžav in hrup sta za nami. Življenje v turističnih krajih se normalizira. Nastopa vsakoletni zimski dolgčas. (Kako dolgo še?...)

Vse okolje dobiva posezonski karakter. Zlasti tako je tudi na Bledu...

Hoteli bodo začeli s 15. oktobrom svoje medvedje zimsko spanje. Mnoge izmed njih bodo zaprli... (Manjša izguba bo, če bodo zaprti, kot pa da bi čez zimo poslovali!...)

Marsikateri hotel bo le s težavo »zaspal«. Kdo ve ali se jih bo prav tako število prebudilo na pomlad in vstalo... Veselo, s polno pričakovanja, ali pa z levo nogo?...

Posezona je in... vse je posezonsko: sončni žarki, ki niso več tako zlatorumeni kot poleti, gostje prav tako (plačujejo samo z dinarji) in... potrežba.

Le nekaj se še ne more in ne more sprjazniti z dejstvom, da ni več sezone, da je »zlati doba« mimo...

To so: cene!...

I. AUSEC

Z 19. zasedanja Delavskega sveta Železarne Jesenice

Železarna je v avgustu izpolnila plan z 99,8%

V soboto dopoldne so se zbrali v dvorani Delavskega doma člani Delavskega sveta Železarne Jesenice k 19. zasedanju. Na zasedanju so člani komisij poročali o proizvodnji in izvršenem planu, o odobritvi del iz amortizacijskega sklada, o dvigu strokovnega šolstva, o raznih prošnjah in pritožbah ter drugem.

Tov. Božič je poročal, da je bil družbeni plan dosežen v avgustu le z 99,8%, od januarja do avgusta pa 100%. Blagovna proizvodnja je bila dosežena v avgustu, za obdobje od januarja, s 113,8%, v avgustu pa s 108,5%.

Iz poročila je bilo razvidno, da je bil dosežen družbeni plan v avgustu na visokih pečeh le s 83,4%, v jeklarni z 98,4%, na elektropeči s 97,7%, v žični valjarni z 90,7%, v valjarni tanke pločevine z 82,1%, dočim so v ostalih obratih družbeni plan presegle in izpolnile: na težki progli s 101,2%, na lahki progli s 105,8%, v valjarni 2400 s

108,2%, v jeklovleku s 106,8%, cevarni s 101,8%, elektrod-nem oddelek s 104%, ope-karni s 100% in v livarnah s 115,1%. Kljub dobri proizvodnji v nekaterih obratih, je izpad v proizvodnji v glavnem na visokih pečeh in jeklarni kriv, da družbeni plan skupne proizvodnje v mesecu avgustu ni bil izpolnjen. Vzrok temu so v največji meri: slaba ruda, izredno slabo razžveplanje v martinskih pečeh zaradi visokega procenta žvepla v premoagu, občutno pomanjkanje električne energije zaradi nizke vode, pogoste okvare in s tem porast zastojev, poizkusno obratovanje

Tito: Šport je potreba

Za 10-letnico svojega dela so se v tovarni športnega oddelka »Elan« v Begunjah pripravljali z veliko prizadevanostjo že nekaj mesecev prej. V počastitev tega svojega praznika so organizirali smučarske tekme na Komni, razna druga športna srečanja, izlet v Cerkljo in drugam. Nadalje je ob tej priliki njihov sodelavec tov. Slavko Knafelj zbral podatke o delu podjetja, vse od začetka v Kroniki. Glavno slavje — 10-letni jubilej — pa so praznovali v nedeljo. Po slavnostni seji Delavskega sveta so se svečanostmi v novem, še ne izgotovljenem, objektu udeležili ra-

zen delovnega kolektiva »Elan« tudi številni gostje — predsednik Zveze za telesno vzgojo »Partizan« Slovenije Zoran Polič, poveljnik gasilske zveze Slovenije Miran Spicer, predsednik OO SZDL Mirko Zlatnar, predsednik komune Radovljica Jakob Eržen, predsednik združenja športnih podjetij FLRJ Zika Simon, predsed. Zveze športov Slovenije Leopold Krese, ter drugi zastopniki podjetij iz Sarajeva, Skoplja, Beograda, Zagreba, Ljubljane in okoliških krajev. Med gosti sta bila tudi poznana športnika Tinček Mulej in Matevž Kordež.

V uvodnih besedah je predsednik upravnega odbora József Vidic označil zgodovinski razvoj podjetja, direktor Rudi Finžgar pa nekaj svojih doživljajev ob ustanovitvi. Devet delavcev, ki so v podjetju vse od ustanovitve, kakor tudi ostali člani podjetja, so bili nagrajeni in pohvaljeni za svoje delo. Za slavnostnim delom so predstavnik kolektiva skupno z gosti ponesli venec talcem v Drago.

V tem času so v svojih prostorih odprli tudi razstavo svojih izdelkov. Po doseženih uspehih in dobri organizaciji je videti, da so se v podjetju res zbrali ljudje, ki se zavedajo svojih dolžnosti.

P. Ulaga

L. J.

Združitev KZ Kamnik in KZ Godič

V Godiču je bila v nedeljo dopoldne živinorejska razstava, na kateri je bilo razstavljenih 48 grl izbrane goveje živine iz gornjega dela kamniške občine in iz Kamniške Bistrice. Kmetijska zadruga iz Godiča je razstavo lepo organizirala. Odprl jo je s pozdravnim nagovorom predsednik KZ Godič Janez Orehek, nato pa je strokovna komisija pričela z ocenjevanjem razstavljenih živine. Ing. Simončič je podrobno tolmačil zbranim živinorejcem napake in odlike posameznih živali. Na koncu so bile podeljene nagrade in diplome živinorejcem za najboljše razstavljeno živino. Prvo nagrado je prejel Peter Močnik iz Zupanjih njiv za razstavljenega krava, drugo Janez Iskra iz Godiča za telico in tretjo Anton Krt iz Godiča za bika.

Kranjska mladina potrebuje prostora

Včeraj je bila v Kranju seja Občinskega komiteja LMS Kranj, katere glavni namen je bil izvolitev novega predsednika, ker je dosedanji predsednik Stefe Preobremeničen ter sekretarja, ker tov. Tomažević odhaja iz Kranja na novo službeno mesto. Za novega predsednika je bil sprejet Lojze Založnik, za sekretarja pa Slavko Svetel.

Nadalje so na seji diskutirali o pripravi na lakoatletsko tekmovanje v počastitev 36-letnice SKOJ, glavni problem pa jim je najti primeren prostor, saj kranjska mladina nima niti svoje pisarne — sobe, kjer bi lahko nemoteno delala.

KULTURNI DROBIŽ

DPD „Svoboda“ Javornik se bori s finančnimi težavami

Z reorganiziranjem nekdanjih SKUD v DPD »Svoboda« se je kulturno prosvetna dejavnost močno okrepila tudi na Javorniku. Javorniška »Svoboda« je takoj po ustanovnem obnem zboru poživila delo v posameznih oddelkih, pomnožila število svojih članov, se posvetila strokovni in tudi ideološki vzgoji članstva itd.

Tudi letos je bila »Svoboda« Javornik med prvimi, ki je pripravila svoj redni letni občni zbor. Ta je bil v soboto zvečer v dvorani osnovne šole na Korški Beli. Poročilo o delovanju društva in posameznih oddelkov je bilo pozitivno; videti pa je bilo, da je prišlo društvo v zadnji dobi v kritični finančni položaj. Sklenili so zaprositi pomoč na komunistnem odboru SZDL, pa tudi na komunisti in okrajni zvezi kulturno prosvetnih društev. Razprava o tretjem kongresu Svoboda, ki bo na Jesenicah 24. oktobra, je bila zelo živahna in bodo pomagali pripravljalnemu odboru za čimboljšo izvedbo kongresa tudi Javorničani.

Mnogo je bilo govora o vzgoji članstva, organiziranju raznih tečajev, poživitvi dela Ljudske univerze s splošnimi in strokovnimi tečaji, organiziranju ideološkega krožka in v podobnega. Po izvolitvi novega upravnega odbora s predsednikom Jankom Nočem in tajnikom Edom Zagarjem so sklenili pokreniti vse, da društveno delovanje zaradi finančnih težav ne bo oslabilo. P. U.

Ferdo Majer bo razstavljal v Ljubljani

Akademski slikar Ferdo Majer, profesor kamniške gimnazije, bo razstavljal v Ljubljani v Jakopičevem paviljonu. Razstava bo odprta 2. oktobra.

Glasbeni tečaj v Cerkljah

V okviru Ljudske univerze bo začel s 1. oktobrom delovati v Cerkljah glasbeni tečaj. V tem tečaju se bo zlasti mladina, ki ima veliko veselje za to, lahko učila harmoniko, violino in kitaro. V Cerkljah pričakujejo velik odziv za ta glasbeni tečaj, ki bo prav gotovo mladini v veliko korist. Največjo zaslugo za organiziranje tega glasbenega tečaja pa ima SZDL.

Izobraževalni tečaji v Kamniku

Delavsko kulturno in prosvetno društvo »Solidarnost« v Kamniku pripravlja v tej sezoni jezikovne tečaje iz slovenskega, angleškega in nemškega jezika, ki jih bodo vodili člani gimnazijskega kolektiva. Poleg teh bosta organizirana še administrativni in ideološki tečaj.

Igralci iz Mošenj pred sezono

Igralske družine kulturno-umetniških društev že sestavljajo svoje repertoarje, nekateri pa so že tik pred premiero. Tudi mošenjski kulturniki so se že sestali, sestavili repertoar in sedaj se trudijo, da bi vloge čim bolj razdelili. 16. oktobra bodo imeli že otvoritev sezone. Razdelili so vloge za igro »Vozel«, ki jo bodo uprizorili v začetku novembra. Na programu pa imajo še drame »Rokovnjači«, »Via Mala« in »Klopčič«. Razen tega bodo imeli še razne otroške predstave in proslave ob priliki državnih praznikov. Ljudje iz bližnje okolice dobro poznajo kulturno - prosvetno društvo iz Mošenj, saj jih je že nešteto krat presenetilo z različnimi lepimi in dobro odigranimi predstavami. Čeprav je društvo še mlado in ima svoj dom šele od l. 1951, je kljub temu v zadnjih štirih letih doseglo že zavidljive uspehe na dramskem področju.

Predvsem je to zasluga dobre organizacije, pridnih in marljivih igralcev ter režiserja; mnogo pa jim pomaga tudi njihov aktivni sodelavec, upravitelj osnovne šole France Pavlin. C. Zupan

Iz kamniške gimnazije

Po opravljenih popravilih izpitih v začetku septembra je na kamniški gimnaziji v preteklem šolskem letu od 771 dijakov izdelalo 655 ali 86 odstotkov. Letos se je vpisalo v gimnazijo že nad 800 dijakov. Če drugič se je v prvi razred vpisalo več učencev kot učenk, medtem ko je dosedaj vsa povojna leta pri vpisu prevladoval ženski spol. Od skupnega števila 239 prvošolcev je 125 učencev in 113 učenk. Tudi v peti razred se je prvič letno vpisalo več moških kot žensk. Razmerje je 19:11, v vseh razredih višje gimnazije pa je 74 dijakov in 75 dijakin. Na gimnaziji je 300 vozačev; 230 z vlakom in avtobusom, 70 pa je kolesarjev. Za 25 oddelkov je na razpolago samo 14 učilnic.

V nedeljo je bil na gimnaziji prvi roditeljski sestanek, ki se ga je udeležilo okrog 500 ljudi. Sestanek je bil v veliki dvorani kulturnega doma. Začel ga je s pozdravnim nagovorom predsednik šolskega sveta na gimnaziji tov. Merčun; o tekočih problemih na gimnaziji pa je govoril ravnatelj tov. Avgustin Lah.

Koristno delovanje ljudske knjižnice na Jesenicah

Ljudska knjižnica Jesenice, ki je ena najvažnejših kulturnih ustanov na Jesenicah, se trudi, da bi svoje poslanstvo čimlepše izpolnjevala. Poleg izposojanja knjig prireja tudi literarne, bralne in podobne večere s katerimi direktno zainteresira prebivalstvo Jesenic za književnost.

Kaj bo s turizmom v Selški dolini?

Pred prvo svetovno vojno so Selško dolino obiskali le redki gostje. Kmalu po prvi svetovni vojni pa je podružnica SPD zgradila na Ratitovcu Krekovo kočvo in hkrati napravila prvi korak v razvoju turizma. Selška dolina je tako postajala iz leta v leto zanimivejša in privlačnejša turistična točka. Obisk se je znatno večal ter dosegel rekordno število obiskovalcev v letu 1938/39.

Zaradi velikega zanimanja in vedno večjega števila oboževalcev lepote Selške doline je bilo nujno, začeto pot v smeri razvoja turizma nadaljevati.

Leta 1945 je bila vsa dolina potrebna obnove, vendar je šele leta 1950 društvo začelo z aktivnim delom; tedaj je bila zgrajena tudi nova kočna na Ratitovcu ter dana možnost, da se ponovno povzdigne tudi turizem Selške doline. Zal pa se po otvoritvi nove kočne na Ratitovcu, z ozirom na nadaljnji in še močnejši razvoj tujskega prometnega udejstvovanja, opaža občutno pomanjkanje prvotnega vzleta. Nujno bi bilo zato odstraniti vse tiste nevarnosti, ki zavirajo delo Planinskega društva ki je s pomočjo sedanje komunne in gostincev dolžno skrbeti za reševanje nujnih vprašanj, tako da bo Selška dolina v tujskem prometu vendarle zavzela mesto, ki ji pripada.

O gospodarskih problemih so razpravljali

Na zadnji seji občinskega komiteja ZKS Kamnik so razpravljali o lokalnih gospodarskih problemih. Seje sta se udeležila tudi sekretar okrajnega komiteja ZKS tov. Janez Vipotnik in predsednik OLO Ljubljana tov. dr. Marijan Dermastja, ki sta ob tej priliki obiskala tudi tovarno gumbov, tovarno usnja in »Svilanit«.

Na zadnji seji občinskega komiteja ZKS Kamnik so razpravljali o lokalnih gospodarskih problemih. Seje sta se udeležila tudi sekretar okrajnega komiteja ZKS tov. Janez Vipotnik in predsednik OLO Ljubljana tov. dr. Marijan Dermastja, ki sta ob tej priliki obiskala tudi tovarno gumbov, tovarno usnja in »Svilanit«.

7 dni po svetu

argumenti igrali čedalje večjo vlogo. Upravičeno torej pričakujemo, da bo taka politika sčasoma privedla do izboljšanja mednarodnih odnosov in da bo postopoma utrla pot univerzalnejšim oblikam mednarodnega sodelovanja.

TRTJEGA OKTOBRA LETOS bo vrnila obisk jugoslovanske parlamentarne delegacije, ki je pred kratkim obiskala Sovjetsko zvezo, delegacija Vrhov. sovjeta ZSSR, ki to prispela v Beograd s posebnim letalom JAT. Delegacija bo vodil predsednik Vrhovnega sovjeta in predsednik Izvršnega komiteja moskovskega oblastnega sovjeta Aleksander Petrovič — Volkov. V 17-članski delegaciji so številni politični, javni in kulturni delavci Sovjetske zveze.

DRŽAVNI SEKRETAR Koča Popovič sodi, da je najvažnejše poslednje in odločno uveljaviti nov način obravnavanja mednarodnih problemov. Lahko bi ga imenovali politični, v nasprotju z vojnim ali ideološkim, v katerem so ideološki

PRED DVEMA DNEVOMA je zbolel predsednik Združenih držav Amerike Dwight

Eisenhower. V začetku so mislili, da je srčni napad lažje značaja, medtem ko so se pozneje prepričali, da ni tako navadna stvar. Vendar se je predsednik ZDA včeraj počutil dobro. Poročajo, da niso nastale nobene komplikacije in da se njegovo zdravstveno stanje izboljšuje.

PONOVO JE V OSPREDJU ZENEVA. Tokrat bodo stole za zeleno mizo zasedli ministri za zunanje zadeve ZDA, Sovjetske zveze, Velike Britanije in Francije. Zunanji min. ZDA, Francije in Velike Britanije, so se konec meseca sestali v New Yorku, da bi nadaljevali priprave za bližnji ženevsko konferenco. Dnevni red, ki so ga pripravili, oziroma njihov predlog, je sprejel tudi minister za zunanje zadeve Sovjetske zveze Molotov. Molotov je privolil, da bodo tajništvo konferencie zunanjih ministrov

v Ženevi zaupali predstavniku Sovjetske zveze. Hkrati je Molotov sprejel tudi predlog zahodnih ministrov, da bi dali v dnevni red konference napotke, ki so jih pripravili predsedniki štirih vlad.

Te sklepe o bližnji konferenci v Ženevi so sprejeli med razgovori, ki so jih imeli zunanji ministri štirih velisil sinoci po večerji v hotelu »Waldorf Astoria«.

OKOLI 30.000 KOVINARJEV v Nantusu v Franciji stavka že sedmi teden. Hkrati z njimi nadaljuje stavko tudi 100.000 delavcev v rudarskih revirjih in nekaterih mestih. Napovedi, da se bo stavkovni val polegel, ker se je položaj v Parizu izboljšal in se je okoli 50.000 delavcev vrnilo na delo, se niso uresničile. Ravno nasprotno. Kovinarji s pariškega področja so ponovno zagrozili s stavko. Zahtevajo zvišanje plač za 10 odstotkov in 3-tedenski plačalni letni dopust. Takšne zahteve so že izbojevali delavci tovarne »Renault«.

Kaj je glavni namen izrednega kongresa Svoboda

Kot smo že poročali, bo 22. in 23. oktobra na Jesenicah izredni kongres prosvetnih društev. Na ta kongres se DPD »Svoboda« in kulturno umetniška društva že z zanimanjem pripravljajo, vendar je treba poudariti glavni namen tega kongresa. Kongres naj bi ne bil tekmovanje pevovodil, režiserjev, dirigentov itd. temveč naj bi se na tem kongresu res zbrali ljudje, ki bodo vodili in usmerjali naše prosvetno življenje v smeri napredka, splošnega izobraževanja najširšega kroga - delavcev.

Zato ni ravno slučaj, da bo ta kulturno politična manifestacija ravno na Jesenicah — kraju, kjer tudi delo prosvetnih društev ni majhno. Vendar je treba poudariti, da ne bo šlo za nekakšno likvidiranje in organizacijsko preoblikovanje »Svoboda« in ljudsko-prosvetnih društev; treba je narediti korak naprej, omogočiti kulturnim društvom širši krog delovanja, treba je ustvariti nekako širšo zvezo, ki naj bi se predvdoma imenovala »Zveza Svoboda in ostalih prosvetnih društev«.

Gledališče

Prešernovo gledališče Kranj

Nedelja 2. oktobra ob 16. uri: Bratko Kreft — Celjski grofje. Izven in za podeželje. Pravač — Stane Starešinič, član SNG Trst.

Torek 4. oktobra ob 20. uri: Bratko Kreft — Celjski grofje — izven. V vlogi Hermana gostuje član SNG Ljubljana Maks Furičan, Pravač Stane Starešinič, član SNG Trst.

Petek 7. oktobra ob 20. uri: Premiera — red premierski in izven. William Inge »PIKNIK« komedija v 3. dejanjih. Režija Miloš Mikeln, scena Saša Kump. V glavnih vlogah nastopata: Anka Cigojeva kot Madge in Jože Pristov kot Hal. V ostalih vlogah nastopajo: Bavdaževa - Stempiharjeva, Skebetova, Hlebecetova, Širnкова Janžekovič, Franc Trefalt, Jože Kovacič in Slavko Belak. Prvič v Jugoslaviji.

Sobota 8. oktobra ob 16. uri: Oskar Wuchner - Cesar: Pastirček Peter in kralj Briljantin. — Zaključena predstava za Društvo prijateljev mladine v okviru Tedna otroka.

Mali oglasi

Poceni prodam čevljarški šivalni stroj v dobrem stanju. Naslov v upravi lista.

Ugodno prodam dve njivi, eno ob glavni poti v Lužah, drugo pri Hotemazah. — Li-

Jugoslovanska loterija

Poročilo o zrebanju srečk 79. kola (Plan II.) dne 25. septembra 1955 v Subotici

9970	5.000
0146690	50.000
0380830	50.000
0534640	50.000
0646360	500.000
1	100
7451	5.100
38241	30.100
86541	20.100
0283701	50.100
0414331	50.100
0764361	200.100
0942891	50.100
0945051	1.000.000
2	100
952	3.100
0722	5.100
2582	5.100
80092	30.100
0805162	50.100
633	2.000
3623	10.000
8843	10.000
41923	30.000
0455563	50.000
0351323	50.000
0707443	100.000
4	204
644	2.000
78804	30.200
1135434	50.000
0829074	50.000
0321314	1.000.000
55	300
67405	20.000
0179605	50.000
0730945	100.000
96	1.500
1190776	50.000
036816	50.000
0880687	50.000
0770967	300.000
8	100
89388	20.100
24388	20.100
62328	30.100
0658408	50.100
0419518	50.100
0639438	100.100
0668978	100.100
0942528	50.100
0946958	50.100
3619	5.000
72549	20.000
0028199	50.000
0307849	100.000

Skupno je bilo izzrebanih 412.586 dobitkov in 4 premije v skupni vrednosti 80 milijonov 400.000 dinarjev.

GLAS GORENJSKE

Izdaja: Casopisno, založniško in tiskarsko podjetje »GORENJSKI TISK« Kranj, Koroška cesta 6.

Direktor in odg. urednik: Slavko Beznik.

Urejuje: uredniški odbor.

Telef. uredništva in uprave 475 / Tek. rač. pri KB Kranj št. 61-KB-1-Z-135 / Izhaja vsako soboto.

Letna naročnina 400 dinarjev
polletna 200 dinarjev
četrtletna 100 dinarjev
Posamezna šte. stane 10 din.

kozar Pavel, Visoko, p. Senčur.

Prodajno moško gorenjsko narodno nošo, komplet. — Tomazin Ciril, Naklo 94.

Rženo, slamo za streho (škopneke) kupim. Naslov v upravi lista.

Sobo in kuhinjo v centru ali v bližnji okolici Kranja iščem. Dam nagrado. Ponudbe poslati na upravo lista pod »Takoj«.

Kupim dobro ohranjen moški šivalni stroj. Naslov v upravi lista.

Iščem opremljeno sobo v Kranju ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista.

Iščem v Kranju starejšo žensko k otroku od 7. do 15. ure. Naslov v upravi lista.

Ugodno dam v najem nekaj njiv in travnikov — Šifer, Strazišče 123, Kranj.

Podpisani Svab Ignacij iz Leš preključem in obžalujem vse, kar sem govoril o Sušnik Neži, posestnici v Slatni.

Dr. Hibernik Ivan do 16. ne ordinira.

Poceni prodam otroški košek na kolesih z vložkom. Naslov v upravi lista.

Prodajam sesalec za prah in pleteno garnituro (miza in stoli). Naslov v upravi lista.

TVD »Partizane« Strazišče išče hišnika. Dvosobno stanovanje prosto. Plača po dogovoru. Pogoj zamenjava stanovanja iz območja Kranja in neposredne okolice. Ponudbe poslati do 15. oktobra.

»Soboplesk« Kranj sprejme takoj v stalno službo dva kvalificirana soboslikarska in pleskarska pomočnika. Plača po tarifnem pravilniku. Prosilci z odsluženim vojaškim rokom imajo prednost. Ponudbe z navedbo starosti, do sedanjim službovanjem in strokovnem znanju dostaviti do 5. oktobra 1955.

Objave

RAZGLAS

Občinski ljudski odbor Skofja Loka razpisuje naslednja delovna mesta v svojih upravnih organih ob izpolnjevanju potrebnih pogojev.

1. PRAVNI REFERENT
pravna fakulteta in 2 leti strokovne prakse,

2. SODNIKA ZA PREKRŠKE
pravna fakulteta in 3 leta upravne prakse,

3. REFERENT ZA EKONOMSKO PLANIRANJE
ekonomska fakulteta ali srednja strokovna šola in 3 leta prakse v gospodarskih poslih,

4. REFERENT ZA KMETIJSKO STVO
agronomska fakulteta ali srednja strokovna izobrazba s 3 leta prakse v kmetijstvu,

5. GRADBENI REFERENT
gradbeni tehnik s 3 leta gradbene prakse,

6. STENODAKTILOGRAF
srednja strokovna izobrazba ali administrativna šola, oziroma višji administrativni tečaj in znanje debatne stenografije ter strojepisja,

7. REFERENT ZA SKRBNIŠTVO
srednja strokovna izobrazba, 3 leta prakse v upravnih službi in znanje strojepisja,

8. BLAGAJNIK
nižja šolska izobrazba, 2 leti prakse v blagajniških poslih in znanje strojepisja,

9. ADMINISTRATIVNA MOC
2 letna administrativna šola ali višji administrativni tečaj, znanje pravopisa in strojepisja.

Plača po uredbi o državnih uslužbenih in odloku o dopolnilnih plačah in položajnih dodatkih.

Ponudbe s podatki o strokovnosti in kratkim življenjepisom je poslati do 10. oktobra 1955.

Rezstava ZEBELJ IN VIJAK od antike do danes 2. do 10. oktobra v Krepki Odprta dnevno od 8.—17. ure

Objava. Glasbena šola na Jesenicah sprejme ponovno večje število gojencev za fagot, oboo, flavto in klarinete. Poučeval bo novo dodeljeni prof. Ivan Jenko. Poučevanje bo mogoče tudi ob večernih urah. Prijave sprejema Glasbena šola med uradnimi urami.

OBJAVA

Posredovalnica za delo Okrajnega ljudskega odbora Kranj obvešča

gospodarske in druge družbene organizacije, urade, zavode, zasebne delodajalce in prebivalce na področju okraja Kranj, da bodo s 1. oktobrom 1955 občinski ljudski odbori opravljali sledeče posle:

1. Izdajali delovne knjižice osebam, ki iščejo prvo zaposlitev, osebam, ki so že bile zaposlene, a so v času zamenjave delovnih knjižic bile

izven delovnega razmerja in osebam, ki prosijo za dvojnike delovnih knjižic.

2. Sprejemali dokumente od delavcev in uslužbencev za naknadno priznavanje delovne dobe ter jih dostavljali okrajni posredovalnici za delo.

3. Sprejemali pritožbe proti odločitvi posebne komisije za ugotavljanje delovne dobe in jih pošiljali republiški komisiji za reševanje pritožb, ki deluje pri republiškem Zavodu za socialno zavarovanje v Ljubljani.

4. Vodili evidenco začasno nezaposlenih oseb, za svoje področje, izdajali napotnice za zaposlitev itd.

5. Sprejemali odločbe oziroma obvestila o odpovedi delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij, ustanov, državnih organov, zavodov, zadružnih in družbenih organizacij in ostalih delodajalcev. (člen 3. Uredba o oskrbnini, Uradnega lista FLRJ št. 16/52).

6. Zbirali dokumente (dokaze) začasno nezaposlenih oseb, ki so upravičene oskrbnine in jih dostavljali okrajni posredovalnici za delo v rešitev.

7. Izpolnjevali prijave in objave za one začasno nezaposlene osebe, ki so opravile oziroma jim preneha pravica do zdravstvenega zavarovanja in jih tedensko dostavljali okrajni posredovalnici za delo.

8. Izdajali bolniške liste oz. potrdila o zavarovanju nezaposlenih oseb oz. upravičencem do zdravstvenega zavarovanja.

9. Izdajali druga uradna potrdila, ki so v zvezi z nezaposlenostjo.

10. Vodili evidenco o mladih kadrih v svoji občini, ki končujejo šoloobvezni pouk in dajali informacije o možnostih, pogojih in potrebah izučitve posameznih poklicev.

Kljub prenosu določenih upravnih opravil s področja službe posredovanja dela na občinske ljudske odbore, ostane težišče službe zaposlovanja dela in usmerjanje mladih in poklice. Še nadalje pri posredovalnici za delo Okrajnega ljudskega odbora Kranj.

Prosimo, da se po gornjih vprašanjih v bodoče prvenstveno obračate na pristojne občinske ljudske odbore, referente za delo in delovna razmerja.

Posredovalnica za delo Okrajnega ljudskega odbora Kranj

Kino »Krvave« Cerklje: — predvaja 1. in 2. oktobra angleški kriminalni film »Zeleni šal«. 3. oktobra zaprto. 4. oktobra angleški kriminalni film »Zeleni šal«. 5. in 7. okt. ameriški barvni film »Skandal v Skuriji«. 6. oktobra zaprto. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo ob 10.30 uri matineja mladinskega filma.

Kino »Radio« Jesenice: — predvaja od 1. do 4. oktobra ameriški barvni film »Skandal v Skuriji«. Od 5. do 7. oktobra angleški kriminalni film »Zeleni šal«. Predstave vsak dan ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo ob 10.30 uri matineja mladinskega filma.

Kino »Plavže« Jesenice: —

predvaja 1. in 2. oktobra angleški kriminalni film »Zeleni šal«. 3. oktobra zaprto. 4. oktobra angleški kriminalni film »Zeleni šal«. 5. in 7. okt. ameriški barvni film »Skandal v Skuriji«. 6. oktobra zaprto. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo ob 10.30 uri matineja mladinskega filma.

Kino Koroški Bela: predvaja 1. in 2. oktobra ameriški barvni film »Skandal v Skuriji«. 3. oktobra angleški kriminalni film »Zeleni šal«. Predstave ob delavnikih ob 19. uri, v nedeljo ob 17. in 19. uri.

Obvestilo

Prvi teden v oktobru, t. j. od 2. do 8. oktobra t. l. je »Teden otroka«. V tem tednu se obvezno pobira prispevek za varstvo otrok, in sicer:

1. od vozovnic v železniškem in medkrajevnem avtobusnem prometu po 2 din od vsake vozovnice;

2. od gledaliških in kinematografskih vstopnic ter vstopnic za vse druge prireditve, kjer se pobira vstopnina, po 2 din od vsake vstopnice;

3. od vstopnic za športne tekme in športne prireditve, po 2 din od vsake vstopnice;

4. od poštnih dopisnic, poštnih znamk, poštnih pošilk in priporočenih pisem, po 2 din.

Pozivamo vse železniške postaje, pošte in avtobusna podjetja, uprave gledališč in kinematografov, športna društva ter vse prireditelje zabav, razstav in podobno na območju ObLO Kranj, da navedeni prispevek v omejenem času pobirajo po določbi 2. člena Uredbe o prispevku za varstvo otrok v »Tednu otroka« (Ur. list FLRJ št. 42-519-54).

Pobrani prispevki v »Tednu otroka« morajo biti vplačani v dobro računa št. 61-KB-1-6643/15 — ObLO Kranj — Sklad za varstvo otrok — najpozneje do 16. oktobra t. l. Izkaz, oziroma obračun pobranih in vplačanih prispevkov predložite do istega dne Finančni upravi bivšega LOMO Kranj zaradi kontrole.

Hkrati vabimo vse gospodarske organizacije in družbene organizacije, zavode in ustanove in različne organizacije, zasebno obrtništvo ter vse državljanke na območju ObLO Kranj, da prispevajo v »Tednu otroka« iz svojih sredstev čimveč v navedeni sklad, katerega namen je, da z zbranimi sredstvi daje pomoč za potrebe, ki so v zvezi z varstvom otrok n. pr. gradnja in nakup otroških okrevališč, otroških igrišč, oprema in vzdrževanje objektov, namenjenih otrokom izvedomske zaštite, ustanavljanje šolskih kuhinj ter sploh za reševanje izrednih potreb v zvezi z varstvom otrok, itd.

Prispevki, ki jih gospodarske organizacije dajejo v sklad za varstvo otrok, grede po II. odstavku toč. 5. Odloka o uporabi sredstev gospodarskih organizacij za samostojno razpolaganje (Ur. list FLRJ št. 35-382-55) v breme sklada za samostojno razpolaganje, v trgovini in gostinstvu pa v breme investicijskega sklada. Gospodarske organizacije, ki so sredstva sklada za samostojno razpolaganje že porabila, naj v »Tednu otroka« določijo višino prispevkov za omenjeni sklad, vplačila pa bodo izvršila po potrditvi zaključnih računov za leto 1955.

St. 541/1-1955.
Kranj, dne 27. septembra 1955.
Tajništvo za gospodarstvo ObLO Kranj

DRUŽINSKI POMENKI
Obedi - družinska vez

Vsako skupno kosilo, četudi preprosto, zahteva skrbno pripravo miz, in tega gospodinje ne bi smele nikoli prezreti. Obed je namreč važna vez med družinskimi člani, zato mu je treba posvetiti kar največ pozornosti. Če je le mogoče, naj družina obeduje skupno. To je ob delavnikih večkrat težko. Obveznosti v šoli in poklicih so časovno različne in zgotdi se, da morajo družinski člani obedovati posamezno. Drugače pa je ob nedeljah. Takrat naj gospodinja vztraja na tem, da bodo pri kosilu vsi zbrani. Sama naj pokaže tedaj čimveč vedrosti, odloži naj delovni predpasnik in pride k mizi skrbno oblečena in počesana. Mož je bo vesel, pa tudi otroci bodo ponosni, da je njihova mama vedno tako čedna. Na vzdušje pri mizi pa ne vplivajo samo ljudje, ampak je važno tudi okolje. Obedovanje sredi kuhinjskega nereda na primer ni prav nič prijetno. Treba je torej poskusiti drugo rešitev.

Miza naj bo preprosta, a kar najbolj skrbno pripravljena. Prt je lahko iz navadnega blaga, le da je čist in lepo zlikan. Cezenj pogrnemo zaradi praktičnosti lahko tudi polvilniti. Posoda naj bo lepo umita, ne ukrušena in tudi kozarci naj bodo čisti. Na mizi naj ne manjka cvetice in ob svečanejših prilikah zelenih vejic, ki jih prinesemo domov s sprehoda. K obedu naj gospodinja ne pride nepočesana ali v zamazanem kuhinjskem predpasniku. Isto velja za ostale družinske članke.

Jedilni kotichek si moremo urediti prav tako v kuhinji, če je ta dovolj velika. Štedilnik in delovni prostor skupaj zapreti s kredenco ali zavoso. Za stole napravimo potem še blazinice iz istega blaga kot je zavosa. To bo poživilo naš družinski prostorček.

Jedilna miza naj bo vedno pomaknjena v kot ali k steni. Kotichek bo tako intimitnejši, obenem pa bomo imeli več prostora za gibanje, kar je za majhen obseg sodobnih stanovanjskih prostorov skoraj nujnost.

Kombinacije novega s starim se vedno izplačajo. Na sliki so trije tovrstni modeli za zimske obleke.

Špact * Špact * Špact
Zmaga odbojkašev ŠO Prešeren v »džungli«

Saj ni res, zmagali so na Vrhniki! Vendar so igralci imeli občutek, da so med »divjaki« in ne gledalci; saj okoli igrišča navdušeni Vrhničani niso bili prazni rok — vsi so bili oboroženi. Eden je imel lonec in kamen, drugi stare dimne cevi in trobil naje, tretji zopet kaj drugega. In tako so »navijali« skozi vso tekmo v pravem divjem taktu: »napred Crveni, Plavi su drveni!«. . . . Kakor v džun-

gli! Uboji sodnik — ves prestrašen se je oziral na publiko ter napenjal svoje glasilke.

Uspeh Tržičanov v Portorožu

Pred dnevi je bil končan možteni šahovski turnir v Portorožu, katerega so se udeležila tudi nekatera šahovska moštva z Gorenjske. V C skupini so se le-ta zvrstila takole: 8. mesto Svoboda Tržič, 9. Radovljica, 10. Jesenice. S to uvrstitvijo so Tržičani dosegli lep uspeh, saj so se plasirali pred Jeseničani in Radovljičani.

Spored tekem GNP

V nedeljo ob 10. uri Bohinj: Jesenice, služb. Kramar Franc.

Na Bledu igrišče Bleda ob 15. uri Bled: Bohinj, pionirji, služb. Franc Gradinski.

V Kranju igrišče Mladosti ob 14. uri Mladost B: Bled, služb. Jerkič.

Igrišče Triglav ob 9. uri Triglav: Mladost, mladinci, služb. določil Triglav.

ob 10. uri Triglav: Tržič, služb. določil Triglav.

ob 13. uri Triglav B: Prešeren, služb. določil Triglav.

V Senčurju pri Kranju ob 8.30 uri Svoboda: Ločan, mladinci, služb. Erzin.

V Tržiču ob 14. uri Tržič: Prešeren, mladinci, služb. Dobrin.

ob 15.30 uri Tržič: Svoboda, služb. Dobrin.

V Naklem pri Kranju ob 13.30 uri Naklo: Mladost, pionirji, služb. Feldin.

V Skofji Loki ob 15. uri Ločan: Medvode, služb. Silvo Margač.

Grafičar: Mladost 3: 2

Skoraj vsi, ki so prihajali v nedeljo na igrišče »Mladost« v Strazišče, so bili pričrpani v zmago domačih odbojkaric, saj so dva najmočnejša nasprotnika (Veveč in Jesenice) odpravile kar s 3:0. Prvi set so igralke Mladosti bolj s težavo dobile. Pri drugem pa se je pokazala njihova nadmoč; z lahkoto so ga dobile s 15:3. Toda v tretjem setu so nenadoma odpovedale. Kdo bi pričakoval poraz! 3:2 za Grafičarja.

In kaj pravijo k temu igralke Mladosti? So se po prejšnjih zmagah »prevzele«, kot pravijo nekateri? Morda!

Pokljuka in njene lepote

Naša dolžnost je, da varujemo naravne značilnosti

Visoke planote Pokljuke so ene najlepših jugoslovanskih planinskih letovišč. Med prostori smrekovimi gozdovi je nešteto travnikov, pašnikov in trat ter skritih dolin, kjer delovni človek najde popoln mir in pozabi na vse skrbi. Tu se pozdravi, odpočije, se nadiha blagodejnega zraka in si nabere novih moči.

Med najlepše predele tega srednjegorskega sveta prištevamo Mrzli studenec, Grajsko planino, planino za Javornikom, Goreljek, Zajamnike in Rudno polje. To so najbolj obiskovani izletniški kraji.

Ko prideš peš ali se pripelješ z avtom na Mrzli studenec se ti prikažejo prostorni poključki gozdovi, za njimi pa skalnato triglavsko pogorje. Med Mrzlim studencem in Rudnim poljem se vije dobro oskrbovana cesta med smrekovimi gozdovi, ki tvorijo lep naravni park. Mrzli studenec je nekaka osrednja turistična točka kjer se cepi cesta na Kranjsko dolino in mimo planine za Javornikom na pobočje Lipance, srednja cesta vodi proti Sport hotelu in Rudnemu polju, tretja pa navzdol na Gorjuše in se bo v najkrajšem času združila pod Koprivnikom s cesto, ki je bila tik pred minulo vojno speljana z Jerake.

Okoliš Mrzlega studenca pa bi bil še lepši, če bi odstranili sledove in ostanske tiste lesenjače, v kateri je bila do lanskega leta delavska kuhinja in če bi odstranili še nekaj malih lesenjač, ki kazijo to okolje. Med Mrzlim studencem in Rudnim poljem je ob cesti nešteto oglarskih kopic, na katerih so pred davnimi leti oglarji kuhali oglje za potrebe fužin v Bohinju, Spodnji Radovni, na Jesenicah in Ja-

vorniku. Ta kopišča bi bila lahko tudi danes v najlepši okras temu naravnemu okolju in obenem tudi spomeniki nekdanje oglarske delavnosti, če bi se jim posvečalo več pozornje.

Rudno polje, ki leži ob vznožju strmega Viševnika

(poključkega Matterhorna) bo kmalu dobilo drugačno podoba.

Grajska planina, ki je obrobjena s košatimi smrekami, katerih veje segajo skoraj do tal, bi bila najlepša in najbolj privlačna planina na Pokljuki, če ne bi bila v svojem

Huca, gremo k zobozdravniku

Zelo nenavaden naslov, kajne? Ko se vendar tega vsi tako bojimo, posebno pa otroci. Toda, ne samo nova sredstva, ki olajšuje-

jo delo in bolečine, temveč je tudi dejstvo, da se v Ameriki že specializirajo zobozdravniki za otroke, ki se pri svojem

delu poslužujejo posebnih metod. Nobena skrivnost ni, da je naša civilizacija z vsemi dobrimi potezami prinesla tudi poslabšanje zob in da že majhni otroci pogosto potrebujejo pomoči zobozdravnika. Neki dentist v Hollywoodu je začel s prakso in sprejema le otroke do 15. leta. Celotno okolje je prirejeno tako, da otroka zamoti in med zdravljenjem usmeri njegove misli drugam. Tako je soba kot na »divjem« zapadu urejena v stilu »indijameric« in so na stenah narisani dramatični prizori iz teh zgodb. Celo zdravniki so oblečeni čisto v stilu tega zobozdravniškega okolja: v karirastih srajcah z ovrnatimi rutami se približajo otroku, ki navadno več zupa kavboju kot zdravniku v belem plašču!

Pr eden pričeno z delom, pokažejo na zabaven način otrokom, kako delajo posamezni instrumenti, tisti pa, ki čakajo, sedijo udobno kot v naslanjaču na zobozdravniškem stolu in čitajo slikanice Walta Disneya (avtorja risanih filmov Sneguljčica in Bambi). Tako se privadijo na okolje. Medtem ko bratcu plombirajo zob, sme setrica gledati ves potek zdravljenja. Seveda se bratec zadrži junaško kot šerif v filmu o divjem zapadu in ne da od sebe niti najmanjšega glasu. Mamič je seveda dostop do stola strogo prepovedan, saj so se zobni zdravniki prepričali, da so starši pogosto bolj nervozni kot otroci sami in svojo nervozo prenašajo na otroke. Seveda je tudi v čakalnici poskrbljeno za različno zabavo, da otrokom ni dolgčas: tu je privežan na ograjo jahalni leseni konjiček, tam so knjige za večje in barvniki za manjše, tabla z barvno kredo itd. in končno je tu tudi otroška negovalka (sestra), ki otrokom krajša čas. »Iti k zobozdravniku — veselje,« to je parola te ordinacije.

središču tako zanemarjena. Za ureditev te planine bi se morali bolj zanimati gospodarji pa tudi sanitarna inspekcija.

Na obronkih najlepšega planinskega travnika je bilo v teku 20 let zgrajenih okoli 20 ličnih planinskih hišic, ki tvorijo turistično naselje Goreljek. Po sredini tega travnika je bil tedaj opek kolovoz in ob njem je bila steza. V zadnjih letih pa so začeli ta kolovoz uporabljati koristniki osebnih in tovornih avtomobilov. Ker pa se je pod teži težkih vozil zemlja vedno globlje ugrezala — so začeli le-ti voziti poleg kolovoza po zasebnih travnikih, tako da so sedaj na nekaterih mestih tudi po tri »poti«. Ob tem kolovozu pa so nastale še pešpoti, tako da je znaten del tega travnika uničen, kmetje pa se jezijo zaradi velike škode. Treba bi bilo navoziti gramoza vsaj na kritičnih mestih, da bi tako prvotna pot še dalje služila svojemu namenu, stezo ob tej poti pa bi uporabili pešci. Tako bi bilo za nekaj let ustrezno domačinom in letoviščarjem, planinski travnik pa bi postal spet tako lep, kot je bil nekdanj.

M. S.

NEVARNOSTI velemestnega prometa

Ne le karamboli in nesreče, ampak tudi druge nevarnosti prežijo na človeka v velemestu. Ogljikov monoksid je tako rečeno eden izmed modernih plinov. Nahaja se v svetilnem plinu in se v območju človekove delavnosti razvija pri predčasnem zapiranju vrat pri pečeh, pri požarih v zaprtih prostorih, v rudnikih in pri nepopolnem izgorovanju bencina v avtomobilskih motorjih.

Teoretično naj bi bencin zgorel v ogljikovo kislino in vodo. Pri enakomerno tekočih motorjih je do zelo visokega procenta to tudi res. Ali v velemestnem prometu zaradi pogostega zaustavljanja in nova prižiganja motorja zgori del bencina samo do ogljikovega oksida. Tako je v modernem velemestu dnevno več stotisoč litrov ogljikovega oksida v atmosferi. Ogljikov oksid pa je nenavaden strupen. Kisik je v krvnih celicah 60 krat gostejši (koncentriran) kot v zraku, ogljikov oksid pa ga presega kar 140 krat! Če torej vdre ogljikov oksid v kri, takoj uniči krvno barvilo, kjer se z njim spoji v

neločljivo spojino in tako trajno onemogoči celico sprejemanje in oddajanje kisika. Zrak, ki vsebuje več kot 0,02 odstotka ogljikovega oksida, je že zdravju škodljiv; višji procent pa je nevaren, če ne celo smrtnem. Zastrupitve s svetilnim plinom so ravno zastrupitve z ogljikovim oksidom, ki je tem bolj nevaren, ker je brez vonja in ga ne moremo začutiti. Zato svetilnemu plinu dodajajo v plinarah neškodljive, a močno dišeče pline, ki alarmirajo ljudi, da je pričujoč tudi ogljikov oksid.

Ljudje, ki dolgo sedijo v zaprtih limuzinah, pogosto tožijo o glavobolu, slabosti in utrujenosti, ki ima značaj omočice. Tudi to je neke vrste zastrupitev z ogljikovim oksidom, ki ga nastajajoči prazni prostor (vakuum) pritiska čbenem z izpušnimi plini v notranjost avtomobila. Posebno nevarno je za otroke, ki se bliže pri tleh in so zastrupitev občutljivejši. Zato pod nobenim pogojem otroci ne smejo čepeti ali celo ležati na dnu avtomobila dokler motor teče.

UKANILE SO GA

Šle so tri koze v mesto na trg. Nenadoma stopi prednje volk.

»Stojte!« je zatulil. »Kaj hočeš, volk?« so ga koze prestrašeno vprašale. »Črna koza, pojedel te bom!« »Mene ne, belo pojeli!« je dejala črna koza. »Bela koza, pojem te!« »Nikar mene, vzemi pisano!« je dejala bela. »Pisana koza, pojem te!« »Nikar, volk!« je dejala pisana koza. »V mesto gremo, na trg. Kolače ti prinesemo.« »Pravi!« je rekel volk. »Toda pohitte, zelo sem lačen. Če ne, vas pri pričij pojem!«

Vesele so šle koze v mesto. Kupile so za ves denar kolače. Nazajgrede so vse pohrustale. Ko so prišle do volka, mu niso imele kaj dati. »Kje imate kolače?« se je jezil volk.

»Pojedle smo jih,« so dejale koze.

»Črna koza, pojem te!« je dejal volk.

»Pisana koza, pojem te!« »Če me že moraš pojesti, prinesi nam prej še malo orehov iz gozda,« je dejala pisana koza.

Volk je stekel v gozd po orehe, koze pa so hitro, hitro zgradile hiško. Skrile so se vanjo in zakurile na ognjišču ogenj. Potem so čakale.

»Uuuu...! Odprite!« je tulil volk, ko se je vrnil.

»Ne moremo,« so odgovorile koze. »Ključ smo izgubile. Skozi dimnik lahko prideš, če hočeš.«

Volk je splezal na streho, zlezal v dimnik in padel na ognjišče v najhujši ogenj. Takoj je zgorel.

Tri koze pa so se vesele vrnile domov.

»Mene ne, belo pojeli.« »Bela koza, pojem te!« »Nikar mene, vzemi pisano.«

Kako močne so žuželke?

Muha lahko dvigne s svojimi lepljivimi nožicami brez napore običajno vžgalico, ki je sedemkrat daljša od nje same. Primer: Lesen tram, ki ima debelino človeka in je dolg 11 metrov, kar odgovarja približno sedemkratni dolžini človeka, bi moralo nesti 15 do 17 ljudi.

Strigalica lahko vleče iz tankega papirja narejen voziček, na katerem je naloženih osem vžgalic, počasi od enega konca mize do drugega. Primer: Pred vozom, ki je naložen z osmimi enako debelimi tramovi, bi morali biti vpreženi štiri konji, da bi speljali voz.

Ze ta dva primera nam potrjujeta, da so žuželke veliko močnejše od človeka ali konja.

Poblede! Prav tako so mu drhtele ličnice kakor prej Pavlu Peternelu, ki ga je poslal med bandite. Prav tako se mu je zdelo, da se rušijo stene in ga pokopavajo pod seboj. Skočil je kvišku in se besno pogljal proti vratom.

— Dežurni, kdo je prinesel to pismo?

— Po pošti je prišlo, — je mirno odgovoril nagovorjeni.

— Pokličite Kurta!

Ko je Kurt, njegov prijatelj, ki ga je zadnjič ločil od Helga, prišel, mu je rekel:

— Kaj porečeš na to, — in pomolil mu je pismo.

Kurt je bral in blede.

— Nemogoče, — je iztisnil iz sebe.

Zdaj je lahko slavil zmago nad prijateljem:

— In ti si jo branil! Ti si branil banditko!

Potem je šel na postajo. Sporočil je Pavlu še nekaj, kar mu je pravkar prešinilo misel. Pavel mora priti do mitraljeza. Pomagal mu bo sam.

Kakor da so Nemci izginili s tega sveta. Zaman je komandant Dušan vodil borce v zasede, da bi si priborili zimsko obleko. Borci so bili slabo oblečeni. Plašče so imeli le redki, sneg pa je že debelo pokrival pobočja Karavank. Tudi obuti so bili slabo. Čevlje je raztrgalo ostro kamenje planinskih poti in mnogi borci so bili bos. Zaključevina, povezana z vrvicami ali z žico, je le slabo branila njihove noge pred mrazom. Nekaterim so že otekale, sinjele od zmrazali in koža je pokala. Na nogah so se odpirale skeleče gnojne rane. Začela se je zima, četrta partizanska zima, prav tako huda, kakor je bila prva. Morda še hujša, saj je bilo v prvi le nekaj stotin borcev, v zadnji pa mnogo tisočev. Obrobne edinice, daleč od partizanskih osvobodilnih ozemelj so trpele najbolj. Do njih ni prispela zavezniška pomoč.

Vse to je John Cowley videl in mislil, kako morejo borci zdržati napore, ki jih zahteva od njih trda partizanska borba, slabo oblečeni, slabo obuti in ob slabi in nezadostni prehrani. Tako oskrba bi v redni angleški vojski povzročila upor. Ti ljudje pa voljno prenašajo vse težave, kakor da

bi res živeli samo od hrepenenja po svobodi, od hrepenenja po času, ki bo prišel in ki bo zanje ves nov, kakor pravijo.

Gleda drobnega bledega mladeniča. Na obrazu mu je videti, da je bolan. Same oči so ga in komaj dvajset let je star. Sedi na nahrbtniku in piše, kakor da je čisto sam. Po vrsticah in kiticah vidi, da piše fant pesem. Kakšno pesem? Rad bi jo bral. Zakaj ne zna jezika tega malega naroda? Če bi ga znal bi spoznal dušo tega naroda in njegovo zavest.

Fant je prenehal pisati. V njegovih očeh gori čuden ogenj, ki je v popolnem nasprotju z njegovim drobnim, bledim in bolnim obrazom. Ta ogenj izraža bojevitost in vendar sanjavost. In tak ogenj žari v očeh vseh teh ljudi,

v razen v listem, ki je pred dnevi prišel. V njegovih brezbarvnih očeh je neka plahost, morda celo strah. Take oči imajo samo šibki ljudje. O tem se je John Cowley v svojem življenju že prepričal. In vendar ne more reči, da je fant z brezbarvnimi očmi strahopetec. Prvi dan, ko je prišel — in takrat je bila zadnja praska z Nemci, je zaplenil mitraljez. Morda iz teh oči ne žari plahost, morda izžarevajo

samo grozo, prestano v nacističnem taborišču, iz katerega se mu je posrečilo pobegniti. In vendar so ga partizani ob njegovem prihodu gledali nezaupljivo. To nezaupljivost pa je razbil v kratkotrajni bitki, ki se je razvela oni večer v dolini in v kateri so Nemci brezglavo pobegnili. Fant z brezbarvnimi očmi se je takrat vrnil z mitraljezom in tako postal mitraljezec. Komandant ga odslej vedno vodi s seboj in fant uživa zaupanje. Borci pa ga kljub temu ne marajo in se norčujejo iz njega. Peter — tako je fantu ime — se je že večkrat zalagal. Govoril je o borbi po brigadah na Dolenskem. A imel je smolo, da je v bataljonu neki vodnik, ki se je teh borb udeležil. Petra je zalila redčica. To je bilo predvčerajšnjim in od takrat pravijo temu fantu, da tako laže, da sam sebi verjame. Verjetno mu borci zavidajo, ker je zaplenil mitraljez in se v bitki izkazal pogumnejši kakor oni. Kako bi John Cowley vedel, da je bila ta praska med partizani in Nemci spretno inscenirana po zamisli vodje oddelka za zatiranje partizanstva in podtalne uporniške dejavnosti Fritza Adlerja, tistega Fritza Adlerja, ki je poslal gestapovskega vohuna Pavla Peternela, ki ga kličejo sedaj za Petra, med partizane.

Po tisti bitki niso partizani naleteli na nobenega Nemca, čeprav so jih iskali. Danes je že osmi dan in zopet se je vrnila skupina borcev pod vodstvom komandanta Dušana iz doline brez uspeha. Premočni od snega, ki pada že tretji dan brez prestanka, so se vrnili v polrazpadlo kočvo v grapi in utrujeni posedli okrog ognjišča. Prinesli so s seboj le nekaj hrane, ki so jim jo dali ljudje v dolini.

Kljub temu, da patrolje že osem dni niso naletele na nobenega Nemca, so bile vse kurirske zveze prekinjene in John Cowley je zaman čakal, da bi nadaljeval pot proti jugu, proti osvobodnemu ozemlju, objubljeni deželi, od koder bi lahko poletel k svojim. Gledal je komandanta in komisarja, ko sta se zgovarjala. Ni razumel, kaj. Le po njihovih zaskrbljenih obrazih je sklepal, da ju tarejo velike skrbi. Komandant je govoril:

— Obleko moramo dobiti. V tej kočji ne bomo mogli dolgo ostati. Bivanje v gozdovih in v smegu v taki opremi bi pomenilo samomor.

— Kaj če bi šli na štab Odrada? — je menil komisar.

— Ne verjamem, da so tam kaj boljše preskrbljeni. Najbolje je, da jutri odrinem z vso ednico v dolino in napadem nekaj žandarmerijskih postaj. Le tako, menim, bomo prišli do obleke.

— Se strinjam.

— Prav. Ti boš ostal v taborišču z desetino borcev. Mi se bomo vrnili šele čez dan ali dva. Taborišče zavaruj s patroljami proti Belce in proti Sedlu.